

## INÉ AKTY

## EURÓPSKA KOMISIA

**Uverejnenie žiadosti podľa článku 50 ods. 2 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny**

(2015/C 189/04)

Týmto uverejnením sa poskytuje právo vzniesť námietku proti žiadosti podľa článku 51 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 <sup>(1)</sup>.

## JEDNOTNÝ DOKUMENT

**„LATVIJAS LIELIE PELĒKIE ZIRŅI“****ES č.: LV-PDO-0005-01194 – 04.02.2014****CHZO ( X ) CHOP ( )****1. Názov**

„Latvijas lielle pelēkie zirņi“

**2. Členský štát alebo tretia krajina**

Lotyšsko

**3. Opis poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny****3.1. Druh výrobku**

Trieda 1.6. Ovocie, zelenina a obilniny v pôvodnom stave alebo spracované

**3.2. Opis výrobku, na ktorý sa vzťahuje názov uvedený v bode 1**

CHZO „Latvijas lielle pelēkie zirņi“ sa vzťahuje na sušené semená miestneho kultivaru Retrija odrody *maculatum* hrachu siateho (*Pisum sativum* L.).

Ide o sušenú strukovinu, ktorá vykazuje tieto morfológické znaky:

Vzhľad: veľké semená s veľmi drsným povrchom, hnedá farba s mramorovitým vzorom, ktorý mu dodáva sivastý nádych, čierny hilum.

Priemerná: hmotnosť na 1 000 semien: 360 – 380 g

násypná hustota: 780 g/l

Chemické vlastnosti hrachu „Latvijas lielle pelēkie zirņi“ (v %):

— obsah vlhkosti: maximálne 14 %

— celkový obsah proteínu: 0 – 34 % (s obsahom lyzínu až do 11,4 %)

— tuky: 1,5 – 2 %

— sacharidy: 50 – 57 %

— vláknina: až do 6,5 %

— popol: maximálne 2 %

„Latvijas lielle pelēkie zirņi“ sa konzumuje spolu s osemením (vrchný obal semena) plodu, pretože ho nemožno oddeliť od zvyšnej časti plodu. Vďaka tomu sa hrach pri varení nerozpadáva, pretože osemenie pevne prilieha k semenu.

<sup>(1)</sup> Ú. v. EÚ L 343, 14.12.2012, s. 1.

Uvarený hrach vykazuje tieto organoleptické vlastnosti:

- mäkká, múčnatá konzistencia,
- jemná ale nezameniteľná chuť vďaka skutočnosti, že sa konzumuje spolu s osemením.

3.3. *Krmivo (len pri výrobkoch živočíšneho pôvodu) a suroviny (len pri spracovaných výrobkoch)*

—

3.4. *Špecifické kroky výroby, ktoré sa musia uskutočniť vo vymedzenej zemepisnej oblasti*

Všetky kroky výroby (pestovanie, sušenie a triedenie) sa uskutočňujú v predmetnej zemepisnej oblasti.

3.5. *Špecifické pravidlá krájania, strúhania, balenia atď. výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

—

3.6. *Špecifické pravidlá označovania výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

—

4. **Stručné vymedzenie zemepisnej oblasti**

Zemepisná oblasť, v ktorej sa výrobok s týmto CHZO vyrába, je takmer celé územie Lotyšska s výnimkou týchto regiónov: pobrežie Baltského mora a Rižský záliv až 5 km smerom do vnútrozemia v okresoch Nīca, Liepāja a Pāvilosta, pobrežná oblasť okresu Ventspils, pobrežná oblasť okresu Dundaga a okresy Roja, Engure, Jūrmala, Rīga, Carnikava, Ādaži, Saulkrasti a Salacgrīva.

5. **Súvislosť so zemepisnou oblasťou**

Hlavnými faktormi podmieňujúcimi kvalitu hrachu „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sú miestne podnebné podmienky, vlastnosti pôdy a historický a ľudský faktor.

*Špecifickosť zemepisnej oblasti*

Oblasť pestovania hrachu „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa nachádza v miernom klimatickom pásme. Podnebie Lotyšska je ovplyvnené polohou v blízkosti mora a vzdušnými masami od Atlantického oceánu, v dôsledku čoho je prevažne mierne a vlhké, so štyrmi výrazne odlišnými ročnými obdobiami. Obloha je často zatiahnutá (v priemere 160 až 180 dní v roku), priemerný počet slnečných hodín v roku je 1 790. Najvyšší počet slnečných dní (v priemere 28 až 30) sa zaznamenáva od mája do augusta, keď slnko svieti 8 až 10 hodín denne. Priemerný úhrn zrážok sa pohybuje na škále od 574 mm do 691 mm ročne. Prevládajúce mierne a vlhké podnebie vytvára optimálne podmienky pre rast, kvitnutie a tvorbu plodov – ide teda o takú zemepisnú oblasť, kde sa základné vlastnosti a črty tejto strukoviny môžu najlepšie rozvinúť.

Jednu zo základných podmienok optimálneho rastu hrachu „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ predstavujú mierne až dobre upravované pôdy vo vymedzenej zemepisnej oblasti, ktoré vykazujú vápenito-ílovitú zrnitú textúru a optimálne pH približne 7.

*Špecifickosť výrobku*

Sušený hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa od iných odrôd odlišuje svojimi mimoriadne veľkými semenami s veľmi drsným povrchom (1 000 semien váži v priemere 360 – 380 g). Skutočnosť, že v struku je menší počet semien, je kompenzovaná dobrými varnými vlastnosťami, napríklad pomerne krátky čas varenia (približne o 10 minút kratší než pri iných odrodách). Vlastnosti uvareného hrachu: mäkká, múčnatá konzistencia a jemná ale nezameniteľná chuť vďaka skutočnosti, že sa konzumuje spolu s osemením.

„Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa konzumuje spolu s osemením (vrchný obal semena) plodu, pretože ho nemožno oddeliť od zvyšnej časti plodu. Vďaka tomu sa hrach pri varení nerozpadáva, pretože osemenie pevne prilieha k semenu.

*Príčinná súvislosť medzi zemepisnou oblasťou a akosťou alebo typickou vlastnosťou výrobku*

„Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa vyvinul len pôsobením osobitných prírodných podmienok a zručnosti miestnych výrobcov.

1. Environmentálne faktory, ktoré sú zárukou vysokej kvality a typických vlastností (semená s veľmi drsným povrchom a múčnatá konzistencia):

- podnebie – rozdiely vo vlhkosti a teplote v rôznych fázach rastu rastlín zohrávajú kľúčovú úlohu pri tvorbe charakteristických veľkých semien.

Hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ má dlhé vegetačné obdobie: 80 až 115 dní. Na jeho začiatku je rast a vývin relatívne pomalý, ale fáza kvitnutia a dozrievania sú pomerne rýchle. Preto sú podnebné podmienky v Lotyšsku vhodné z hľadiska zabezpečenia vysoko kvalitného výnosu (veľké semená s veľmi drsným povrchom, múčnatá konzistencia a krátky čas varenia). Je mimoriadne dôležité, aby v čase kvitnutia a predovšetkým vo fáze tvorby struku (v druhej polovici júna a prvej polovici júla) bolo počasie dostatočne vlhké, pretože práve vlhkosť rozhodujúcim spôsobom podmieňuje veľkosť semien a hrúbku osemenia. Nadmerná vlhkosť počas tohto obdobia predlži čas dozrievania, kým za suchého počasia sa vytvorí len malé semená s hrubým osemením. V oboch prípadoch je výsledkom dlhší čas varenia a horšie chuťové vlastnosti hrachu, preto je potrebné zasíť hrach skoro – v tretej aprílovej dekáde ale najneskôr v prvej májovej dekáde;

— optimálne pH pôdy 7.

Hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ je náročnejší na oblasť pestovania než iné odrody. Darí sa mu v mierne až dobre upravovaných pôdach, ktoré vykazujú vápenito-ílovitú zrnitú textúru, pričom však menší výnos možno dosiahnuť aj v málo udržiavanej, piesčitej či močaristej pôde. Optimálne pH pôdy pre hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ je približne 7, čo je vyššia hodnota, než pri iných, menej náročných odrodách.

2. Historické faktory a ľudský faktor: pestovanie a výber hrachu „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ vo vymedzenej zemepisnej oblasti, ktorému sa venovali celé generácie, umožnili vznik odrody, ktorá je dokonale prispôbená miestnym podmienkam a ktorá sa stala gastronomickou stálicou.

Pestovanie sivého hrachu má v Lotyšsku dlhú tradíciu; zaznamenalo sa už v 18. storočí. Na začiatku 20. storočia sa v tlači objavili články venované osobitostiam pestovania „sivého“ hrachu. V roku 1925 sa šľachtením hrachu v Lotyšsku začal zaoberať Štátny ústav šľachtenia obilnín v Stende, pričom od roku 1945 štafetu prebral Štátny ústav šľachtenia rastlín v Priekulī, čo potvrdzuje skutočnosť, že túto odrodu možno pestovať na celom území Lotyšska. Šľachteniu odrody „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa najprv začali venovať bežní roľníci, pričom základom bola veľká hnedá odroda Vidzeme. Štátny ústav šľachtenia rastlín v Priekulī vylepšil vybraný materiál, pričom sa pri šľachtení zameriaval na odstránenie horkej chuti divých semien a usiloval sa dosiahnuť odrodu, ktorej uvarené semená majú príjemnú chuť a vzhľad. Podarilo sa mu vyšľachtiť kultivar „Retrija“, ktorý ako jediný vykazuje semená predmetnej veľkosti.

Pestovateľské techniky a techniky zberu vyvinuté v priebehu dlhšieho obdobia zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní celkového výnosu a vysokej kvality výrobku. Patria k nim napríklad príprava pôdy, zvolenie správneho pomeru zmiešanej kultúry i správneho času zberu. Hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ sa pestuje len v zmiešaných kultúrach spolu s obilninami (ovos, jačmeň alebo jarná pšenica), ktoré slúžia ako podporná plodina. Odporúčaný pomer rôznych plodín v zmiešanej kultúre: hrach „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ k obilninám buď 1:2 alebo 1:1.

Zber hrachu „Latvijas lielie pelēkie zirņi“ kombajnom si vyžaduje mimoriadnu pozornosť a zručnosť, pretože zrelé semená sa ľahko štiepia na polovicu. Po zbere sa hrach suší v sušičkách.

Hrach má v Lotyšsku už celé stáročia pevné miesto na jedálnom lístku. Spolu s jačmeňom a fazuľou patril k základným potravinám, ktoré si svoj význam zachovali až do 19. storočia, keď sa začali pestovať zemiaky. „Pelēkie zirņi“ na slanine sa v súčasnosti v turistických sprievodcoch uvádza ako typický lotyšský pokrm, ktorý si neradno nechať ujsť.

### Odkaz na uverejnenie špecifikácie

(článok 6 ods. 1 druhý pododsek tohto nariadenia <sup>(2)</sup>)

[http://www.pvd.gov.lv/lat/kreis\\_izvlne/novertesana\\_un\\_registracija/lauksaimniecibas\\_un\\_partikas\\_p/](http://www.pvd.gov.lv/lat/kreis_izvlne/novertesana_un_registracija/lauksaimniecibas_un_partikas_p/)

---

<sup>(2)</sup> Pozri poznámku pod čiarou č. 1.